

Valjeviken

Id.nr.	KA0002
Län	Blekinge
Naturtyp	Kust och skärgård
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2021-xx-xx
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

---

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakt Valjeviken är belägen i Sölvesborgs kommun och angränsar till Bromölla kommun i Skåne län. Värdetrakten stäcker sig från Valje till Näsnabbarna på sydvästra delen av Listerlandet och omfattar öarna Vällholmen, Prästholmen, Månsaholm och Utkörningen samt ett stort antal småskär. Området omfattar en areal på 1594 hektar varav 1510 hektar täcks av vatten. Botten består av många olika substratklasser¹ (K2, K3 och K8). Den framträdande substratklassen är heterogena bottenar som domineras av sand med inslag av grovsand och grus (K3;50%). Botten utgörs även till stor del av heterogena hårbottenar med block samt stora och små stenar (K2; 40%). Få inslag av homogena mjukbottenar (K8; 10%) förekommer. Värdetraktens största djup är 12,1 meter.

NATURVÄRDEN

Värdetrakten omfattar *stora vikar och sund (1160)* och *rev (1170)*, vilka är en hotade (sårbara) naturtyper enligt HELCOM och utpekade habitat inom Art- och habitatdirektivet. Området omfattar även naturtypen *skär och små öar (1620)* vilken har en otillfredsställande bevarandestatus inom Natura 2000.

De största naturvärdena återfinns i värdetraktens grunda vegetationsklädda mjukbottenar och revmiljöer. De grunda vegetationsklädda mjukbottenarna finns främst i värdetraktens nordvästra del, i Valjeviken. Viken är skyddad från våg- och vindexponering. Undervattensvegetationen utgörs till största delen av artrika kärlväxtsamhällen som domineras av natingar (*Ruppia sp.*) och ålgräs. De grunda mjukbottenarna utgörs även av lösliggande blåstång. Även den rödlistade (NT), och för Östersjön endemiska, kransalgen raggsträfsse har observerats. Växtsamhället bildar tredimensionella strukturer som utgör viktiga lek- och rekryteringsmiljöer för många fiskarter, framförallt abborre, gädda och sill. Dessutom utgörs Valjevikens nordligaste del samt Månsaholmens norra strand av långgrunda sandbottenar som fungerar som lek område för havslekande sik.

Höga naturvärden finns även i värdetraktens revmiljöer som till stor del täcks av tät blåmusselbestånd samt blåstång- och rödalgssamhällen. Större delen av blåmusselbeståndet har en täckningsgrad på minst 10% men även täckningsgrader på minst 25% uppnås vid en del lokaler. Dessa revmiljöer fungerar som ett komplext mikrohabitat i vilket många arter finner livsmiljöer, såsom olika arter av fisk, havsmaskar och små kräftdjur. Blåmusselrev fungerar

---

¹ [Ytsubstratklassning av maringeologisk information - PDF Free Download \(docplayer.se\)](#)

även som viktiga födosöksområden för fisk, framförallt plattfisk som i Östersjön är beroende av blåmussla som föda. De grunda musselområdena utgör även viktiga rast- och födosöksområde för dykänder som ejder, alfågel, svärta och vigg. Ejder och svärta är hotade arter (EN respektive VU) och den övervintrande alfågelpopulation är starkt hotad enligt nationella rödlistan.

Värdetraktens öar och skär utgör några av västra Blekinges viktigaste häckningsplatser för en rad kustfåglar, främst vitkindad gås, kentsk tärna, silvertärna, småtärna och skärfläcka. Förutom skärfläcka är typiska hävdgynnade vadare tofsvipa, rödbena och större strandpipare. Vidare finns här flera arter av vitfåglar som silltrut, fiskmås och skrattmås samt simänder som snatterand, gräsand och skedand. Under vintertid rastar och övervintrar även betydande flockar med dykänder som ejder, vigg och salskrake. Även alfågel kan förekomma då Hanöbukten är Blekinges viktigaste område för alfågel och utgör en essentiell övervintringslokal för arten. Den övervintrande alfågelpopulationen klassas som starkt hotad enligt nationella rödlistan och HELCOM. Hanöbukten är dessutom ett av de viktigaste områden för Östersjötumlare, vars population bedöms som akut hotad enligt den nationella rödlistan och HELCOM.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Marina skyddade områden är inte i sig tillräckliga för att bevara den biologiska mångfalden och viktiga ekosystemtjänster i våra hav. De skyddade områdena utgör särskilt viktiga livsmiljöer och spridningskärnor för växt- och djurarter, men de ekologiska förutsättningarna i omgivande landskap har stor betydelse för konnektiviteten och påverkar därmed nätverket av marina skyddade områden och dess långsiktiga funktion för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster.

Konnektivitet handlar om organismernas förmåga till spridning. Eftersom spridningsavståndet varierar mycket mellan olika arter och ofta även mellan olika livsstadier av en art måste man betrakta konnektiviteten på många olika skalor, mellan områden och inom områden. Marina däggdjur och fåglar har i allmänhet så stor spridningsförmåga att populationerna kan upprätthålla kontakten mellan olika områden inom samma havsbassäng. Emellertid finns det funktionella spridningsbarriärer mellan populationer av knubbsäl och tumlare i olika delar av Sveriges havsområde, vilket påverkar behovet av att skydda populationerna och deras viktigaste uppehållsområden.

Värdetrakten Valjeviken utgör en del av en kontinuerlig kuststräcka med likartad miljö, som i väster utgörs av Tosteberga skärgård och i öster av Sölvesborgsviken och vikarna vid Listerlandets nabor. Detta talar för god konnektivitet för kustlevande organismer. Eftersom värdetrakten vetter mot öppet hav erbjuder området även exponerade miljöer med olika djup, och dessutom finns skyddade grundområden med mynnande vattendrag. Detta resulterar i många olika livsmiljöer med god konnektivitet. Värdetrakten Valjeviken är belägen i kustvattenförekomsten Valjeviken där det finns artificiella spridningsbarriärer som påverkar konnektiviteten. Statusen, med avseende på konnektivitet, är bedömd till måttlig då det i 16% av ytvattenförekomstens grunda vattenområde (0–15 meter) förekommer bristande konnektivitet. Statusklassningen baseras på en modellering av fysisk påverkan i svenska kustvatten. Påverkansfaktorer som ingår i modellen är bland annat pirar, vågbrytare, utfyllnader och erosionsrisk (KustHYMO förvaltningscykel 3, 2017–2021).

Det förekommer många varierande övergångsmiljöer mellan land och kustvatten som bidrar till positiva synergieffekter. Exempelvis mynnar ett vattendrag (Sissebäck) direkt ut i denna marina värdetrakt. Mynningsområden är viktiga biotoper med högt bevarandevärde då miljöerna är viktiga som lek- och uppväxtområden för många fiskarter samt häckningsplats för fågel.

I anslutning till värdetrakten finns ett våtmarksområde (strandängar vid Ridslycka 2 km SV Sölvesborg). Kustnära våtmarker är viktiga för bland annat vattenrening, vattenreglering, klimatreglering och biologisk mångfald. Den vattenreglerande funktionen leder till minskad risk för översvämningar samt resiliens mot torka. Våtmarker utgör spridningskorridorer för många växt- och djurarter och sammanfaller ofta med områden i havet som är särskilt lämpade för fiskrekrytering.

Det förekommer även relativt stora ytor med andra havsstrandängar och silikatgräsmarker på en del öar inom värdetrakten. Dessa miljöer gynnar en mängd olika insektsarter och utgör därmed viktiga häcknings- och rastplatser för sjöfågel. Även dessa övergångsmiljöer fyller en rad funktioner såsom vattenrening och vattenreglering, vilket ger skydd mot översvämning. Våröversvämmade stränder kan fungera som viktiga lekområden för fisk, såsom gädda och braxen.

Intill värdetrakten, längs Valjevikens östra strandlinje förekommer en stor mängd skogliga värdekärnor som domineras av ädellövskog. Övergången mellan skog och vatten är viktig för transport av näringsämnen från odlad mark. Dessutom transporteras organiskt material och insekter mellan dessa naturvärden vilken kan vara en potentiell källa till föda för många fiskarter. Den biologiska mångfalden är ofta stor i denna övergångszon.

NUVARANDE ANVÄNDNING

53 hektar (3%) är befintliga naturreservat (Valje och Västra Näsnabben). Marina arealer planeras att utvidgas i båda naturreservaten.

64 hektar (10%) är strandskydd.

24 hektar (2%) är fågelskyddsområde (Lst, inte SPA).

Delar av värdetrakten är utpekade Natura 2000-områden. 55 hektar (3%) omfattas av Art-och habitatdirektivet SCI och 28 hektar (2%) omfattas av fågeldirektivet SPA. De två direktiven har ingen överlappning.

27 hektar (2%) är utpekade djur- och växtskyddsområden.

115 hektar (7%) är fredningsområde (Valjeviken).

1498 hektar (94%) är utpekat riksintresse för naturvård (Valjeviken-Sölvesborgsviken, NK2 och Listerlandet-Hanö, NK4).

38 hektar (2%) är utpekat riksintresse för sjöfart. Området omfattas av en befintlig farled (Spättgrund-Sölvesborg, farledsnummer 251).

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster kan definieras som direkta och indirekta naturvärden som bidrar till människors välbefinnande. Denna marina värdegräns tillhandahåller en mängd olika direkta ekosystemtjänster som bland annat:

Försörjande ekosystemtjänster

- Livsmedel (fisk, skaldjur, alger)
- Habitat för marina organismer
- Häckningsplats, övervintringslokal samt rast- och födosöksområde för fågel

Kulturella ekosystemtjänster

- Naturupplevelser
- Dykning/snorkling/kanot/kajak/segling/båt/övriga vattensporter
- Fiske
- Turism

Reglerande ekosystemtjänster

- Klimatreglering genom lagring av kol och näring i undervattensvegetation och bottenorganismer
- Klimatreglering genom vattenrening och vattenreglering vid strandängar
- Vattenrening och förbättrat siktdjup genom filtrerande musslor
- Stabilisering av sedimentbotten och minskad erosion genom undervattensvegetation och musslor

Övriga ekosystemtjänster

- Kosmetika, hälsoprodukter och naturmediciner (alger)

UTMANINGAR

Kustområden har generellt höga naturvärden men sammanfaller ofta med områden som berörs av mänskliga verksamheter. Nedan följer verksamheter/påverkansfaktorer och storskaliga miljöproblem som kan ha negativ påverkan på värdegränsens naturvärden och dess ekosystemtjänster:

Fysisk exploatering/omstrukturering

- Konstruktioner i vatten (t.ex. broar, vägbankar, bryggor, hamnar, pirar, utfyllnader, vågbrytare)
- Strandfödring och erosionsskydd
- Dumpning av muddermassor

Energiproduktion och materialutvinning

- Etablering av vindkraft, konstruktion och uppförande
- Produktion av vindenergi, driftsfas
- Utvinning av sand och sten

Transport och sjöfart (inklusive kablar)

- Sjötrafik
- Kablar och rörledningar
- Muddringar och breddningar (sprängning, grävning) för sjöfartsleder

**Mänskliga aktiviteter
(rekreation, militära övningar
m.m.)**

- Friluftsbåtar och båtliv, friluftsliv
- Muddring och dumpning för fritidsbåtar
- Forskning och undersökningar
- Militär verksamhet

Jakt och fiske

- Pelagiskt fiske (kommersiellt)
- Bottentrålning (kommersiellt)
- Bottensatta fiskeredskap (not, nät, långlina, burar) (kommersiellt)
- Fritidsfiske (sportfiske och husbehovsfiske)
- Spökgarn
- Fågeljakt

**Utsläpp av näringsämnen och
föroreningar**

- Industriellt utsläpp (inkl. kylvatten)
- Läckage från förorenad mark och sediment (ex fiberbankar)
- Utsläpp från hushåll och kommunala reningsverk
- Utsläpp från jordbruk (näringsämnen och pesticider)
- Utsläpp från skogsbruk (näringsämnen och pesticider)
- Utsläpp från vattenbruk (näringsämnen och pesticider)
- Marint skräp

**Utsläpp av klimatpåverkande
gaser**

- Uppvärmning
- Förhöjd medelhavsnivå
- Förlängda torrperioder
- Försurning

Främmande arter

- Predation
- Konkurrens

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

Kustnära vatten utgör värdefulla miljöer som är särskilt produktiva och därmed har vi ett stort ansvar att bevara dessa. Statliga och kommunala åtaganden genom olika typer av områdesskydd behöver kombineras med en långsiktigt hållbar fysisk planering som tar hänsyn till naturvärden och vikten av en grön infrastruktur i landskapet. Naturvärdena i värdetrakten kan bevaras eller förbättras genom att åtgärder vidtas, som bland annat:

- Undvika/anpassa exploatering i vegetationsrika miljöer som kan vara lämpliga lek- och rekryteringsområden för fisk.
- Undvika/anpassa exploatering i rika blåmusselområden (10% täckningsgrad eller högre).
- Ställa krav på ekologisk kompensation vid exploatering för att styra verksamheter och minimerande påverkan.
- Minska påverkan av båtliv genom hastighetsbegränsningar och rekommenderade ankringsplatser.
- Minska påverkan av buller genom försiktighetsåtgärder och begränsad användning av sonar, pålning, sprängning och andra verksamheter som alstrar starka ljud.

- Riktad rådgivning till närliggande lantbrukare med avseende på värdetraktens naturvärden samt hur de kan bibehållas eller förstärkas.
- Dialog med boende i anslutning till värdetrakten om vikten av att inte släppa ut näringsämnen via enskilda avlopp eller jordbruksmark.
- Särskilt hänsynstagande under lekperioder för fisk och häckningsperioder för fågel. Hänsynstagande för säl, tumlare samt rastande och övervintrande fågel.
- Restaureringsåtgärder, såsom utplantering av undervattensvegetation, strand- och bottenstädning från marint skräp och spökgarn.
- Generella åtgärder för miljögifter och övergödning i Östersjön, såsom minska jordbrukets utsläpp av näringsämnen, begränsa farliga ämnen, införa avancerad rening på de största avloppsreningsverken inom Sveriges avrinningsområde till Östersjön och främja hållbart fiske (försiktighetsprincipen).

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är viktigt att hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid planering och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som förekommer i marina värdekärnor ska överleva.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

[Kartläggning av fysisk påverkan av vattenmiljön - Havsmiljö och vattenmiljö - Miljöpåverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[2017:23 Kartläggning av Blekingekustens ekosystemtjänster | Länsstyrelsen Blekinge \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Mosaic - ett verktyg till stöd för förvaltning av naturvärden i marina områden. - Vägledning - Vägledning, föreskrifter och lagar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[Ytsubstratklassning av maringeologisk information - PDF Free Download \(docplayer.se\)](#)

KARTA

